

[Hans Schmidt.]

der i den foreliggende situation ikke er nogen relevans til slesvigsk partis stilling.

Det danske mindretals stilling er denne, at det har kombinationen landdag-forbunds dag at virke på, og dette kombinationsgrundlag har slesvigsk parti ikke. Men bortset herfra melder sig også spørgsmålet, hvilken værdi der kan tillægges en utraditionel repræsentation, som er en repræsentation uden den fornødne baggrund, når den regulære folkevalgte repræsentation har så svært ved at vinde ørenlyd.

Jeg beklager at måtte sige dette, men jeg kan ikke længere komme uden om det.

Grøndahl: Af de grunde, som vi fremførte ved anden behandling af dette lovforslag, vil mit parti undlade at stemme.

Finansministeren (Kjeld Philip): Det forekommer mig, at det spørgsmål, der blev rejst af det ærede medlem hr. Hans Schmidt, mere hører hjemme ved den afslutningsdebat, jeg formoder der kommer. Jeg vil derfor foreslå, at spørgsmålet henvises til da.

Herudover vil jeg indskrænke mig til at takke finansudvalget for det betydelige arbejde, der er blevet udført.

Hans Schmidt: Jeg beklager, at det ikke er rette tid og sted, jeg har fremsat mine bemærkninger, men jeg skylder tinget den oplysning, at jeg i den nærmeste tid skal til Brügge som præsident for Den føderalistiske Union af europæiske Folkegrupper. På grund af denne kongres vil jeg være afskåret fra at være til stede i tinget ved afslutningsdebatten, og derfor har jeg tilladt mig at fremsætte disse bemærkninger i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 123 stemmer; 11 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.

(Første behandling findes i tidenden sp. 3449, finansudvalgets betænkning i tillæg B. sp. 957).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Brodthagen: Finansudvalget har afholdt et møde og haft samråd med den højtærede finansminister, og efter dette samråd og denne forhandling kan jeg på mit partis vegne anbefale, at det foreliggende lovforslag vedtages med bemyndigelse til den højtærede statsminister til eventuelt at optage et udenlandsk statslån på 200 mill. kr.

Der er tradition for, at når et sådant eller et lignende lovforslag behandles i finansudvalget, stilles der fra visse sider krav om, at nationalbanken skal spørges. Der er også tradition for, at nationalbanken siger, at den ikke er særlig begejstret for en sådan lånoptagelse, og der er ligeledes tradition for, at venstre og det konservative folkeparti siger, at så vil de ikke stemme for et sådant lovforslag.

I skrivelsen fra nationalbanken siges det, at Danmark er et veludbygget land, og det kan jeg være fuldstændig enig med nationalbanken i. Banken beklager imidlertid, at opsparingen herhjemme ikke er så stor, at vi kan foretage visse ting på grundlag af opsparing, og det kan vi også være enige med nationalbanken i. Jeg synes selv, at den private opsparing er for lille, og jeg synes, der er grupper i vort land, som har så store indtægter, at de kunne foretage en opsparing, som er betydelig større end den, der finder sted. Jeg tror, at vi i nogen grad kunne undvære en hel del af de uheldige finansieringsselskaber, hvis den private opsparing var så stor, at man gennem banker og sparekasser, der er de naturlige lånesteder, kunne få de lån, der nu må betales med dyre renter.

Nationalbanken hævder videre, at optagelsen af et lån på 200 mill. kr. kan svække

[Brodthagen.]

forståelsen for en fast finanspolitik i den store, brede befolkning. Heri er jeg ikke enig med nationalbanken, idet jeg er af den bestemte opfattelse, at forståelsen for en fast finanspolitik i den store, brede befolkning i øjeblikket er på nulpunktet. Den kan ikke komme længere ned. Skulle der ske en ændring, kan det kun blive til det bedre.

Jeg er enig med nationalbanken, når den skriver, at lånebeløbet er beskedent. Det er derfor, jeg mener, at vi skal give finansministeren denne bemyndigelse. I den tid, vi lever i, har selv smuler også ret, og det gælder for enhver regering om at have beredskabet i orden, og ud fra den betragtning er det, at jeg på mit partis vegne anbefaler at stemme for denne bemyndigelse.

Damsgaard: Som det fremgår af den betænkning, finansudvalget har afgivet over forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet, vil venstre ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Når venstre i december 1958 stemte for et lovforslag om lånetransaktioner i udlandet, var det, fordi der da var tale om optagelse af lån til bestemte, nærmere angivne formål, nemlig udbygning af elektricitetsværker m. v. I sådanne tilfælde kan det være fornuftigt at optage lån, og derfor er der ikke nogen tradition, som det ærede medlem hr. Brodthagen påstod, for at venstre ikke vil stemme for en lånetransaktion.

Hvad angår det nu foreliggende lovforslag, foreligger der imidlertid ingen planer for anvendelsen af de lånte penge til gavn for erhvervslivet. Der er tale om et lån for at styrke valutareserven, og det kan jeg ikke se at der er øjeblikkeligt grundlag for. Som jeg nævnte ved lovforslagets første behandling, har den højtærede finansminister ca. 1,6 milliard kr. stående på den løbende konto i nationalbanken, og nye lån, som indgår på denne konto, vil efter min mening tilsløre den virkelige valutastilling og måske friste til større pengeforbrug. Lånte penge skal dog betales tilbage igen. Man låner ikke af lyst, man låner, når der er brug derfor til nærmere angivne formål.

Jeg henviser i denne forbindelse til den skrivelse fra nationalbankens direktion, som

er optrykt som bilag til betænkningen, og hvori nationalbankens direktion stærkt fraråder de lånetransaktioner, som den højtærede finansminister nu foreslår folkettinget at vedtage. Da jeg er fuldt og helt enig i denne skrivelses indhold, og da den underbygger venstres motivering for at gå imod lovforslaget, vil jeg gerne gengive lidt af skrivelsens indhold. Der står:

„For så vidt angår det principielle spørgsmål om, hvorvidt staten bør optage lån i udlandet, er det nationalbankens synspunkt, at Danmark som et veludbygget land med en endog særdeles høj levestandard normalt selv bør præstere den opsparing, som er fornøden til dækning af landets investeringsbehov samt til oparbejdelse af en passende valutareserve. Afgivelser fra denne linje vil muligvis kunne motiveres, dersom der i enkelte tilfælde måtte blive tale om exceptionelt store investeringer, f. eks. til anlæg af atomkraftværker, men dette synes ikke for tiden at være aktuelt.

For så vidt angår den i øjeblikket foreliggende situation, skal man anføre, at den umiddelbare virkning af optagelse af lån i udlandet vil være en tilsyneladende styrkelse af valutastillingen, som medfører risiko for en mindre alvorlig bedømmelse af udviklingen i betalingsbalancen og derfor kan vanskeliggøre gennemførelsen af den til styrkelse af denne fornødne økonomiske politik. Denne risiko bliver større, fordi et udenlandsk statslån samtidig forøger statens kronetilgodehavende i nationalbanken, hvad der kan svække forståelsen for nødvendigheden af den faste finanspolitik, som efter den senere tids udvikling er blevet mere påkrævet end nogen sinde.“

I øvrigt mener jeg, at den form, ministeren har givet lovforslaget med en ikke tidsmæssig begrænsning eller et bestemt lån, i virkeligheden går grundlovens bestemmelse for nær om, at statslån kun kan optages ifølge lov.

Venstre mener, at bemyndigelsen er for vidtgående og nødvendigheden ikke har gjort lånetransaktioner i udlandet aktuelle eller ønskelige netop nu, og derfor vil venstre stemme imod lovforslaget ved tredje behandling.

Thestrup: Mit parti kan ikke medvirke til at give finansministeren bemyndigelse til optagelse af udenlandske statslån på 200 mill. kr. Jeg henviser til nationalbankens svarskrivelse, der i og for sig giver tilstrækkelig begrundelse for vor stilling. Den øjeblikkelige styrkelse af valutastillingen, som en sådan optagelse vil få, modsvares på længere sigt af en svækkelse gennem rentesvarelse og afdrag. Vor valutastilling er ikke således, at vi for enhver pris må have den styrket i dag uden hensyn til fremtiden. En optagelse af et udenlandsk statslån medfører fare for en gunstigere bedømmelse af vor økonomiske stilling, end det virkelige forhold berettiger til. Det er i øjeblikket særdeles vigtigt, at vi er forsigtige i vor bedømmelse af vor økonomiske stilling. Altså taler også denne grund imod at optage et sådant lån.

Endelig: hvorfor skal vi optage det? Vi har jo ikke noget særligt at optage lån til; der forestår ingen store investeringer; der forestår heller ingen store betalinger til udlandet. Under disse forhold vil mit parti stemme mod lovforslaget.

Kirkegaard: Finansudvalget, hvortil dette lovforslag er henvist, har gennem finansministeren bedt nationalbanken om en udtalelse. Med stor interesse har jeg ligesom det ærede medlem hr. Damsgaard læst denne udtalelse, og jeg kan for mit vedkommende sige, at jeg lægger uhyre vægt på, hvad nationalbanken mener om vore økonomiske problemer og om landets økonomiske stilling i øvrigt. De betragtninger og udtalelser, som nationalbanken har fremsat, mener jeg er fornuftige og rigtige, men en anbefaling for, at finansministeren får denne bemyndigelse, det skal jeg indrømme er denne udtalelse ikke.

Når jeg alligevel vil anbefale, at finansministeren får bemyndigelsen, så er det ud fra den erfaring — jeg bør måske sige den personlige erfaring — at det i hvert tilfælde i de sidste 25 år har været en god forretning, nu og da en overmåde god forretning, at gennemføre fornuftige investeringer også på lånebasis, og sådan tror jeg i øvrigt, det er endnu, og så vidt jeg kan skønne, er der ikke nogen særlig udsigt til, at det vil ændre sig i den allernærmeste fremtid. Derfor mener jeg, det er klogt,

hvis finansministeren får et godt tilbud om et lån, da at optage et sådant. Jeg tror nok, det er en almindelig erfaring i alle kredse landet over, at man skal låne, inden man bliver for fattig, og derfor tror jeg som sagt, det er klogt, at denne bemyndigelse bliver givet.

Bækgaard: Ved første behandling af det foreliggende lovforslag kom venstres og de konservatives ordførere med nogle kritiske bemærkninger, og disse er i høj grad blevet understreget og dokumenteret af den udtalelse fra nationalbankdirektørerne, der foreligger i bilaget til betænkningen. Ifølge bemærkningerne til lovforslaget skulle de store afdrag, som staten skal præstere på tidligere i udlandet optagne lån, være et hovedargument for optagelsen af dette lån, det vil sige, at man låner for at betale lån, og det synes jeg stemmer dårligt med en sund økonomisk tankegang, så meget mere som nationalbankdirektørerne fastslår, at de nævnte afdrag kun andrager ca. 1/2 pct. af landets udenlandske betalinger. Jeg tror, at nationalbankens udtalelse om, at optagelsen af det udenlandske lån vil give befolkningen et forkert billede af vor fremtidige økonomiske stilling, er rigtig, og jeg vil gerne spørge den højtærede finansminister, om dette lovforslag ikke er en erkendelse af, at der er en stærk tilbagegang i landets økonomiske stilling.

De uafhængige kan ikke anbefale lovforslaget.

Skræppenborg-Nielsen: Mit parti anbefalede lovforslaget ved første behandling, og det vil vi også gøre ved anden behandling. Vi er ikke bange for dette lån, det er ikke særlig stort, og vi er interesseret i, at Danmarks valutastilling styrkes.

Jeg vil i øvrigt sige til dem, der har været modstandere af dette statslån, nemlig venstre og de konservative, at endnu er det dog ikke nationalbanken, der bestemmer, når der skal optages lån; det må vel være det høje folketing.

Finansministeren (Kjeld Philip): Det ærede medlem hr. Bækgaard spurgte mig, om optagelsen af statslånet kunne betragtes som en erkendelse af, at det gik tilbage med landets økonomi. Jeg synes nu ikke,

[Finansministeren.]

at der er noget, der ikke går fremad — alle tal stiger for tiden — så det kan jeg ikke erkende.

For at undgå misforståelser vil jeg gøre opmærksom på, at det foreliggende lovforslag ikke er fremsat ud fra ønsket om, at der umiddelbart skal optages lån i udlandet. Vi ønsker at have en bemyndigelse for det tilfælde, at muligheder viser sig inden for de kommende måneder.

Det ærede medlem hr. Thestrup bemærkede, at der ikke var noget særligt at optage lån til. Det ved jeg dog egentlig ikke. Det er jo rigtigt, at lånet ikke optages til nogen ganske konkret foranstaltning, men det optages, for at vi i al almindelighed kan udbygge vort næringsliv. Når valuta-reserven styrkes, er der dog større muligheder for at foretage investeringer i Danmark, og er der noget, der er brug for i øjeblikket, så er det investeringer, og er der noget, der er knaphed på, så er det kapital. Det har sjældent været så vanskeligt at låne, som det er i øjeblikket, og derfor kan jeg svare, når man spørger, hvorfor man optager lån i udlandet, at det er for derigennem at skabe mulighed for en udvikling af Danmarks næringsliv.

Det forekommer mig, at man undertiden lægger mere vægt på, hvem der siger noget, end på, hvad vedkommende siger. Jeg lægger normalt stor vægt på, hvad nationalbanken siger. Det gør jeg, når den kommer med et økonomisk ræsonnement; men læser man den foreliggende skrivelse igennem, er der faktisk ingen økonomiske ræsonnementer deri. Den er præget af et forsøg på bedreviden på det politiske område, og når det drejer sig om politiske spørgsmål og her spørgsmålet om, hvordan Danmarks økonomiske politik skal føres, må det være en opgave, hvis løsning påhviler det høje ting; det må være folketinget, der, eventuelt sammen med regeringen, har ansvaret for Danmarks økonomiske politik.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal lade de under punkterne 9 og 10 på dagsordenen opførte sager udgå.

Man gik da til den sidste sag på dagsordenen, som var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidigt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1741, fremsættelsen i tidenden sp. 3879).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Mørk: Det foreliggende lovforslag hilser mit parti med tilfredshed, fordi det i nogen grad imødekommer vort principielle synspunkt, at de pensioner, der her er tale om, skal stå i et rimeligt forhold til den almindelige indkomstudvikling. Jeg skal gerne erkende, at det er relativt beskedne forhøjelser for den enkelte pensionist, der her foreslås, ikke mindst når man skal se på, hvad andre befolkningsgrupper i den seneste tid har opnået, men man skal se disse forhøjelser i relation til det løfte, som den højtærede socialminister har afgivet i sin fremsættelsestale om til efteråret at fremsætte forslag, som vil betyde varige forbedringer af pensionisternes forhold.

Jeg havde ønsket, at der i lovforslaget også var tænkt på de folkepensionister, som har ophold på alderdomshjem, og på de såkaldte lommepege, disse pensionister oppebærer, men jeg regner med, at den højtærede socialminister til efteråret, når forslaget igen fremsættes, vil være opmærksom på disse lommepegebeløb, måske endda — det håber jeg — på en sådan måde, at eventuelle lommepegeforhøjelser kan få tilbagevirkende kraft fra 1. april.

Jeg skal med disse få bemærkninger anbefale lovforslaget til en meget hurtig behandling og vedtagelse i det høje ting.